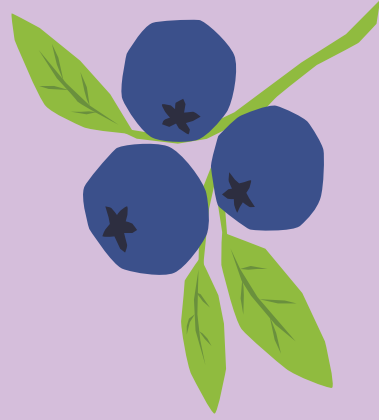

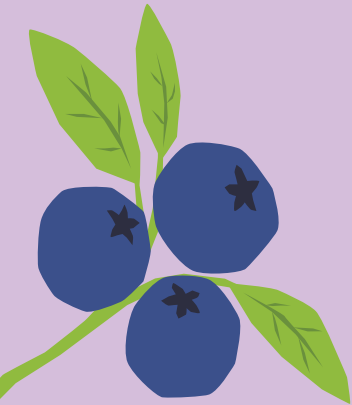
SAATTAJANA

OPAS KUOLEVAN OMAISILLE

KAIKKIA ELÄMÄNSÄ
LOPPUVAIHETTA
ELÄVIÄ
ASUKKAITAMME
HOIDETAAN
RAKKAUDELLA JA
HEIDÄN OIREITAAAN
LIEVITETÄÄN.

TÄMÄ OPAS ON SINULLE, JONKA RAKAS ON SIIRTYNYT
PALLIATIIVISEEN HOIDON VAIHEESEEN. TUNNET LÄHEISESI
ELÄMÄNPOLUN JA OLET HÄNELLE ARVOKAS TUKI.

TÄSSÄ OPPAASSA KERROMME: MITÄ PALLIATIIVINEN HOITO
ON, MITÄ HOIDONRAJAUKSET TARKOITTAVAT, JA MIKSI
NIITÄ TEHDÄÄN, MITÄ OIREITA PALLIATIIVISESSA
HOIDONVAIHEESSA USEIMMIN ON, MITEN VOIT OLLA
LÄHEISESI TUKENA, MITÄ KUOLEMASSA TAPAHTUU, MITEN
SURUA TYÖSTETÄÄN JA MITÄ KAIKKEA TÄYTYY MUISTAA,
KUN LÄHEINEN KUOLEE. KYSYMYSTEN KANSSA EI TARVITSE
JÄÄDÄ YKSIN,
ME OLEMME TUKENASI.

PALLIATIIVINEN HOITO JA SAATTOHOITO

PALLIATIIVINEN HOITO TARKOITTAÄ ELÄMÄN LOPPUVAIHEEN OIREENMUKAISTA HOITOA, JONKA TAVOITTEENA ON HYVÄ ELÄMÄNLAATU. PALLIATIIVINEN HOITO EI LYHENNÄ EIKÄ PIDENNÄ ELÄMÄÄ.

SAATTOHOIDON TAVOITTEENA ON KIVUNHALLINTA JA MAHDOLLISIMMAN LEVOLLINEN OLO. SE ON VIIMEINEN OSA PALLIATIIVISTA HOITOA JA SE AJOITTUU ELÄMÄN VIIMEISIIN VIIKKOIHIN TAI PÄIVIIN.

KUMPIKAAN EI TARKOITA HOITAMATTA JÄTTÄMISTÄ TAI HUONOMPAA HOITOA. MOLEMMAT NIISTÄ OVAT PARASTA MAHDOLLISTA HOITOA LÄHEISESI TILANTEESSA.

KUOLEMAN HETKEÄ EI VOIDA TARKKAAN ENNUSTAA. MIKÄLI ET OLE PAIKAN PÄÄLLÄ, OTAMME TEIHIN YHTEYTTÄ, JOS HAVAITSEMME LÄHEISESI KUOLEMAN LÄHESTYVÄN. SOVITAAN YHDESSÄ, MITEN HALUAT TIEDON RAKKAASI KUOLEMASTA, JOS ET OLE PAIKALLA.

HOITOTAHTO

ASUKAS ON HALUTESSAAN VOINUT TEHDÄ HOITOTAHDON, JOSSA HÄN KERTOO TOIVEITAAN TAI KIELTÄYTYY TIETYNLAISISTA HOIDOISTA. HALUAMME KUNNIOITAA ASUKKAAN TOIVEITA HOIDOSTA JA TAATA ARVOKKAAN KUOLEMAN.

HOITOTAHTO ASTUU VOIMAAN, KUN IHMINEN EI ITSE ENÄÄ KYKENE OTTAMAAN KANTAA OMAAN HOITOONSA.

HOIDON RAJAUKSET

HOIDON RAJAUKSILLA TARKOITETAAN PIDÄTTÄYTYMISTÄ HOIDETTAVAN KANNALTA HYÖDYTTÖMÄSTÄ TAI HAITALLISESTA HOIDOSTA. HOIDON RAJAUKSET PÄÄTTÄÄ AINA LÄHEISTÄSI HOITAVA LÄÄKÄRI. NE EIVÄT TARKOITA HUONOMPAA, VAAN HOIDETTAVAA PARHAITEN PALVELEVAA HOITOA. KAIKKI ASUKASTA AUTTAVA HOITO TOTEUTETAAN.

DNR TARKOITTAÄ ELVYTTÄMÄTTÄJÄTTÄMISPÄÄTÖSTÄ. ELVYTYS ALOITETAAN, KUN SYDÄN PYSÄHTYY. ELVYTYKSESTÄ TOIPUMINEN TAPAHTUU TEHO-OSASTOLLA JA TOIPUMINEN ON MAHDOLLISTA VAIN, JOS SYDÄMEN PYSÄYTTÄNYT SAIRAUUS PARANEE. KUN LÄHEISENNE ON PALLIATIIVISESSA HOIDOSSA, ELVYTYS TAI TEHOHOITO EI PALAUTA ELÄMÄÄ VAAN PIDENTÄÄ KÄRSIMYSTÄ.

SAIRAALASIRTOJEN RAJAUS TARKOITTAÄ, ETTÄ OIREENMUKAINEN HOITO TOTEUTETAAN TUTUSSA PAIKASSA TUTTUIJEN HOITAJIEN TOIMESTA. TAPATURMIA HOIDETAAN SILTI TARPEEN MUKAAN SAIRAALASSA.

TUTKIMUSTEN RAJAUS TARKOITTAÄ, ETTÄ HOIDETTAVALLE TEHDÄ TUTKIMUKSIA KUTEN TÄHYSTYKSIÄ TAI VERIKOKEITA, ELLEIVÄT NIIDEN TULOKSET VAIKUTA HOITOVALINTOIHIN.

NESTEYTYKSEN RAJAUS TARKOITTAÄ, ETTÄ LÄHEISESI KEHO PYSTY ENÄÄ KÄSITTELEMÄÄN SUONEEN ANNETTUA NESTETTÄ, VAAN SE TIHKUU KUDOKSIIN AIHEUTTAEN TURVOTUSTA JA KIPUA. LÄHEISTÄSI AUTETAAN SYÖMÄÄN JA JUOMAAN NIIN KAUAÄN KUIN HÄN HALUAA.

ANTIBIOOTTIEN KÄYTTÖSTÄ EI OLE KUOLEVAN OIREISIIN APUA, NE VAIN USEIN LISÄÄVÄT PAHOINVONTIA JA SIKSI NE RAJATAAN POIS.

ERILAISIA HOITOTOIMENPITEITÄ, KUTEN HENGITYSKONEHOITO, KEINOMUNUAISHOITO, SÄDEHOITO TAI LEIKKAUKSET, VOIDAAN RAJATA POIS SILLOIN, KUN NE TUOTTAVAT TURHAA KÄRSIMYSTÄ PALAUTTAMATTA LAADUKASTA ELÄMÄÄ.

OIREET JA NIIDEN HOITO

KIPU

HOIDAMME LÄHEISESI KIPUA LÄÄKKEELLISESTI JA TARKKAILEMME LÄÄKKEEN VAIKUTUSTA, VAIKKA HÄN EI SIITÄ PYSTYISI KERTOMAAN SANALLISESTI. VOITTE AUTTAA KIVUNHOIDOSSA LÄÄKKEETTÖMIN MENETELMIN, KUTEN HELLÄLLÄ KOSKETUKSELLA, HIERONNALLA, LÄSNÄOLOLLA, YHDESSÄ NAURAMALLA JA LEMPIMUSIIKKIA KUUNTELEMALLA. NÄILLÄ ON TUTKITUSTI VAIKUTUSTA KIPUUN.

AHDISTUS JA PELOT

AHDISTUS KUMPUAA USEIN EPÄVARMUUDESTA MENNYTTÄ ELÄMÄÄ JA TULEVAISUUTTA KOHTAAN JA TÄMÄ LUO PELKOA. JUTTELE LÄHEISESI KANSSA HÄNEN ELÄMÄSTÄÄN, ETENKIN HYVISTÄ MUISTOISTA JA TÄRKEISTÄ IHMISSUHTEISTA, TÄMÄ AUTTAA MERKITYKSELLISYYDEN TUNTEEN MUODOSTUMISESSA JA HELPOTTAA USEIN AHDISTUSTA.

UNIVAIKEUDET

KUOLEVA VOI KOKEA POIKKEUKSELLISTA VÄSYMYSTÄ TAI VAIKEUKSIA NUKAHTAA. LÄÄKKEILLÄ VOIDAAN HELPOTTAA UNIHÄIRIÖITÄ. HÄMÄRÄ HUONE JA SOPUISAT KESKUSTELUT ILTAISIN HELPOTTAVAT NUKAHTAMISTA

TURVOTUS

MAKSAN TOIMINNAN HÄIRIINTYESSÄ, SYDÄMEN JA MUNUAISTEN VAJAATOIMINNASSA TAI SYÖVÄN LEVITESSÄ VATSAONTELOON KERTYY NESTEITÄ. TÄLLÖIN VATSA TURPOAA KIPEÄKSI AIHEUTTAEN PAHOINVOINTIA, HENGENAHDISTUSTA JA UMMETUSTA. NESTETTÄ VOI KERTYÄ MYÖS MUIHIN IHONALAISIIIN KUDOKSIIN. NESTETTÄ VOIDAAN OSITTAIN POISTAA ESIMERKIKSI LASKUPUTKELLA, NESTEENPOISTOLÄÄKKEILLÄ, TUKISUKILLA JA LYMFAHIERONNALLA. TURVOTUKSISSA ON TÄRKEÄÄ HUOLEHTIA IHON KUNNOSTA. OMAISENA VOIT AUTTAA LÄHEISTÄSI ESIMERKIKSI RASVAAMALLA IHOA PERUSVOITEELLA

HENGENAHDISTUS JA LIMAISSUUS

PITKÄLLE EDENNEISSÄ SAIRAUKSISSA HENGENAHDISTUS ON YLEINEN OIRE. MONI ERI ASIA, KUTEN TURVOTUKSET, KEUHKOIHIN KERTYNYT NESTE, AHDISTUNEISUUS TAI LIMAISSUUS AIHEUTTAA HENGENAHDISTUSTA. VOIMME SAADA SITKEÄÄ LIMAA IRTOAMAAN HELPOMMIN YSKITTÄVÄKSI OHJAAMALLA LÄHEISELLESI VASTAPAINEPUHALLUSHOITOA. HOIDOLLA TEHOSTETAAN KEUHKOJEN TUULETTUMISTA PUHALTAMALLA OHUELLA LETKUN PÄTKÄLLÄ PULLOON, JOSSA ON 10–20 CM VETTÄ. KEUHKOIHIN KERTYNYT NESTE POISTETAAN LASKUPUTKELLA. OMAISENA VOIT AUTTAA AHDISTUNUTTA LÄHEISTÄSI KESKUSTELEMALLA HÄNEN KANSSAAN.

UMMETUS

UMMETUS ON MONEN LÄÄKKEEN SIVUVAIKUTUS. VOIMME AUTTAA LÄHEISTÄSI TARJOAMALLA HÄNELLE VATSANPEHMIKKEITÄ, JUOMIA JA KUITUPITOISIA RUOKIA. OMAISENA VOIT AUTTAA LÄHEISTÄSI LIKKUMAAN, KÄYDÄ KÄVELYILLÄ TAI JUMPATA HÄNEN TOIMINTAKYKYNSÄ MUKAISESTI.

PAHOINVOINTI JA RUOKAILUN VAIKEUDET

PAHOINVOINTI JA RUOKAHALUTTOMUUS OVAT YLEISIÄ OIREITA PALLIATIIVISESSA HOIDOSSA. LÄHEISESI EI SAATA HALUTA SYÖDÄ TAI JUODA MITÄÄN MYÖS NIELEMISVAIKEUKSIEN TAKIA. NÄISSÄ TAPAUKSISSA SAKEUTAMME JUOMAT JA TEEMME RUOISTA SOSEITA, JOITA ON HELPOMPI NIELLÄ. OMAISENA VOIT AUTTAA TARJOAMALLA PIENIÄ ANNOKSIA LEMPIRUOKIA TAI HERKKUJA KAUNIISTI KATETTUNA. VOIT MYÖS KOSTUTTAA LÄHEISESI SUUTA SIENELLÄ, KUN HÄN EI ENÄÄ HALUA JUODA. LÄHEISESI EI KUOLE, KOSKA HÄN LOPETTAÄ SYÖMISEN, VAAN HÄN LOPETTAÄ SYÖMISEN, KOSKA HÄN ON KUOLEMASSA.

ELÄMÄN PÄÄTTYESSÄ

LÄHEISESI TAJUNNAN TASO HEIKKENEETÄ, HÄN ON UNELIAS JA EIKÄ LOPULTA ENÄÄ HERÄTELVÄVISSÄ, HENGITYS ON TIHEÄÄ, PINNALLISTA, ROHISEVAA JA KATKONAISTA. KATSE ON LASITTUNUT JA KUUME SAATTAAN NOUSTA. RAAJAT OVAT VIILEÄT, IHO ON KALPEA JA SILLE SAATTAAN TULLA LAUTUMIA ELI KUOLEMAN SINELMIÄ, NÄMÄ JOHTUVAT SIITÄ, ETTÄ VERENKIERTO KESKITTYÄ SYDÄMEN LÄHETTYVILLE.

KUOLEMAN HETKEKSI MERKITÄÄN SE, KUN SYDÄN LOPETTAAN SYKKIMISEN.

OMAISENA VOIT OLLA ROHKEASTI VIERELLÄ, JUTELLA LEMPEÄLLÄ ÄÄNELLÄ, LAULAA, SILITELLÄ JA PITÄÄ KÄDESTÄ. LÄSNÄOLOSI TUO TURVALLISUUDEN TUNNETTA LÄHEISELLESI.

VAINAJANLAITTOSSA PESEMME JA PUEMME KUOLLEEN. PUEMME KUOLLEELLE RAKKAALLESII HÄNEN OMAT VAATTEENSA. HALUTESSASI SAAT OLLA MUKANA VAINAJANLAITTOSSA, OSALLISTUA TAI OLLA LÄSNÄ. SINUN EI TARVITSE TIETÄÄ, MITÄ PITÄÄ TEHDÄ VAAN ME OHJAAMME, MIKÄLI HALUAT OSALLISTUA.

HYVIN HE SIELLÄ VOIVAT.
EIKÄ TARVITA KEPPIÄ SENTÄÄN,
KUN YLÄMÄET ON LOIVAT
JA HE KAIKKI OSAAVAT LENTÄÄ.

KAUKANA LENTÄVÄT KUOLLEET
JA NÄKEVÄT MEISTÄ UNTA.
OVAT PUUKOLLA JÄÄTÄ VUOLLEET
JA TÄÄLLÄ SATAA LUNTA.

– ILPO TIIHONEN –

KÄYTÄNNÖN ASIOITA LÄHEISEN KUOLTUA

TILATKAA SUKUSELVITYS VAINAJAN SEURAKUNNASTA SEKÄ DIGI- JA
VÄESTÖREKISTERISTÄ

ILMOITAKAA KUOLEMASTA POSTIIN, JOTTA POSTI VOIDAAN OHJATA
KUOLINPESÄN HOITAJALLE

JÄRJESTÄKÄÄ HAUTAJAISET, TÄHÄN SAATTE HALUTESSANNE APUA
HAUTAUSTOIMISTOLTA

SÄILYTTÄKÄÄ KUITIT JA LASKUT HAUTAJAISISTA, PESÄNSELVITYKSESTÄ
JA VAINAJAN ELINAIKANA KERTYNEISTÄ KULUISTA PERUNKIRJOITUSTA
VARTEN

JÄRJESTÄKÄÄ PERUNKIRJOITUS KOLMEN KUUKAUDEN KULUESSA
KUOLEMASTA

TOIMITTAKAA PERUKIRJA VEROHALLINNOLLE KUUKAUDEN KULUESSA
PERUNKIRJOITUKSESTA

TEHKÄÄ HALUTESSANNE PERINNÖNJAKO JA TOIMITTAKAA
PERINNÖNJAKOKIRJA VEROHALLINTOON

SURU JA SURUTYÖ

SURULLA ON MONET KASVOT EIKÄ OLE YHTÄ OIKEAA TAPAA SURRA. ON TÄYSIN LUONNOLLISTA TUNTEA KAIPAUSTA, SYLLISYYTTÄ, TUSKAA, RAIVOA JA KATKERUUTTA, MUTTA TAVALLISTA ON MYÖS TUNTEA HUOJENTUNEISUUTTA JA ONNELLISUUTTAKIN, KUN LÄHEINEN ON PÄÄSSYT KIVUISTAAN. TUNTEITA EI TARVITSE HÄVETÄ.

SURUTYÖ ON MENETYKSEN KOHTAAMISTA. SURUN KÄSITTELY VAATII VOIMAVAROJA, SIKSI TUEN JA LOHDUTUKSEN SAAMINEN HELPOTTAA SURUTYÖTÄ. MUISTATHAN PITÄÄ ITSESTÄSI HUOLTA. LEPÄÄ, SYÖ, KESKUSTELE MIELTÄSI PAINAVISTA ASIOISTA JA PYYDÄ TARVITSEMAASI APUA YSTÄVILTÄ TAI AUTTAVILTA TAHOILTA. VERTAISTUKI ON MONELLE SUREVALLE ERITYISEN TÄRKEÄÄ.

SURU ETENEE USEIN VAIHEITTAIN:

1. KIELTÄMINEN ON VAIKEUTTA HYVÄKSYÄ TAPAHTUNUT, JA SE TOIMII MIELESI SUOJANA. TÄSSÄ VAIHEESSA TIETO ON MIELELLESI LIIKAA KÄSITELTÄVÄKSI.
2. VIHAN TUNTEET TULEVAT, KUN KOET OLEVASI TURVASSA. TÄMÄ VAIHE ON RASKAS, MIKÄLI KOET KUOLEMAN ERITYISEN EPÄREILUKSI.
3. KAUPANKÄYNTIVAIHEESSA SYLLISYYS KOROSTUU. TÄSSÄ VAIHEESSA SAATAT POHTIA, MITÄ OLISIT VOINUT TEHDÄ TOISIN.
4. MASENNUSVAIHEESSA ARKI SAATTA TUNTUA MERKITYKSETTÖMÄLTÄ JA TYHJÄLTÄ. TÄMÄ VAIHE AUTTAA RAKENTAMAAN UUTTA ELÄMÄÄ ILMAN KUOLLUTTA LÄHEISTÄ.
5. LÄHEISEN KUOLEMAN HYVÄKSYMINE EI TARKOITA, ETTEI MENETYS ENÄÄ KOSKETTAISI. TÄSSÄ VAIHEESSA OPIT HYVÄKSYMÄÄN LÄHEISESI POISSAOLON.

SAATAT EDETÄ VAIHEITA ERI JÄRJESTYKSESSÄ JA PALATA JOIHINKIN VAIHEISTA UUDESTAAN. MIKÄLI TARVITSET KESKUSTELUAPUA VOIT SOITTA YMPÄRI VUOROKAUDEN KRIISIPUHELIMEEN 09-25250111. SEURAKUNNILLA ON SURURYHMIÄ, JOIHIN KAIKKI OVAT TERVETULLEITA.

HELLEVI ESTAMA & NEEA HERRANIEMI

